

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO „DĖL TIESIOGINIO VALDYMO
KALVARIJOS SAVIVALDYBĖS TERITORIJOJE ĮVEDIMO“
PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Konstitucijos 120 straipsnyje nustatyta: „Savivaldybės pagal Konstitucijos ir įstatymų apibrėžtą kompetenciją veikia laisvai ir savarankiškai.“ Remdamasis šia norma, Seimas įstatymu gali pavesti savivaldybėms arba jų sudaromiems valdymo organams administraciniame-teritoriniame vienetuose konkrečias funkcijas vykdyti taip, kad tai neprieštarautų Konstitucijai, todėl šios funkcijos yra aiškiai nustatytos Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme. Lietuvos Respublikos Seimas¹, siekdamas užtikrinti šių funkcijų vykdymą šiame įstatyme nustatė ir tam tikrus imperatyvus bei sąlygas, kurių netenkinant laikoma, kad nustatytų funkcijų vykdymas nėra užtikrinamas. Tokiu atveju (nevykdant ir (arba) neužtikrinant konkrečių funkcijų vykdymo) nustatoma konstitucinė sankcija – laikinas tiesioginio valdymo įvedimas savivaldybės teritorijoje².

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 1998 m. vasario 18 d. nutarime konstatavo, kad „savivalda suponuoja tam tikrą veiklos laisvę ir savarankiškumą, nepriklausomumą nuo valstybės valdžios institucijų. Tačiau ši laisvė nėra beribė, o savarankiškumas nereiškia galimybės ignoruoti valstybės interesus“. Taigi, Lietuvos Respublikos tiesioginio valdymo savivaldybės teritorijoje įstatymo 2 straipsnio 2 dalies 2 punkte nustatyta, kad tiesioginis valdymas savivaldybės teritorijoje gali būti įvedamas Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu, jeigu savivaldybės taryba per Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme nustatytą laiką nepaskiria mero pavaduotojo (pavaduotojų), savivaldybės administracijos direktoriaus, savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojo (pavaduotojų). Pagal Vietos savivaldos įstatymo 11 straipsnio 6 dalį, jeigu savivaldybės administracijos direktorius atleidžiamas iš pareigų prieš terminą, per du mėnesius nuo jo atleidimo iš pareigų dienos savivaldybės taryba turi paskirti savivaldybės administracijos direktorių. Kalvarijos savivaldybės tarybos 2022 m. vasario 17 d. sprendimu Nr. T-1(1.5E) „Dėl Kalvarijos savivaldybės administracijos direktoriaus atleidimo iš pareigų prieš terminą, praradus Kalvarijos savivaldybės tarybos pasitikėjimą“ Kalvarijos savivaldybės administracijos direktorius buvo atleistas iš pareigų. Iki 2022 m. balandžio 29 d. Kalvarijos savivaldybės taryba nėra paskyrusi administracijos direktoriaus. Įvertinus Vyriausybės atstovų įstaigos Vyriausybės atstovo Kauno ir

¹ Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2000 m. birželio 13 d. nutarime konstatavo, kad „Valstybinės valdžios institucijų ir jų pareigūnų teisė imtis visų įstatymuose numatytų priemonių šalinti nustatytus pažeidimus, pagal savo kompetenciją užtikrinti, kad savivaldos institucijos bei savivaldybių švietimo įstaigos veiktų teisėtai ir efektyviai, yra neginčytina“.

² Konstitucijos 123 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta, kad įstatymo numatytais atvejais ir tvarka savivaldybės teritorijoje Seimas gali laikinai įvesti tiesioginį valdymą.

Marijampolės apskrityse pateiktą informaciją, spręstina, kad Kalvarijos savivaldybės tarybos veikloje trūksta politinio konsensuso ir gebėjimo per Vietos savivaldos įstatyme nustatytą terminą priimti būtinus sprendimus ir paskirti administracijos direktorių, dėl to atsirado Tiesioginio valdymo savivaldybės teritorijoje įstatymo 2 straipsnio 2 dalies 2 punkte numatytas pagrindas įvesti tiesioginį valdymą Kalvarijos savivaldybės teritorijoje.

2. Projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Projekto iniciatorius ir rengėjas – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami projekte aptarti teisiniai santykiai

Kalvarijos savivaldybės tarybos 2022 m. vasario 17 d. sprendimu Nr. T-1(1.5E) „Dėl Kalvarijos savivaldybės administracijos direktoriaus atleidimo iš pareigų prieš terminą, praradus Kalvarijos savivaldybės tarybos pasitikėjimą“ Kalvarijos savivaldybės administracijos direktorius buvo atleistas iš pareigų. Iki 2022 m. balandžio 29 d. Kalvarijos savivaldybės taryba nėra paskyrusi administracijos direktoriaus.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Seimo nutarimo projektu siūloma Kalvarijos savivaldybės teritorijoje įvesti tiesioginį valdymą.

Skirstant valstybės teritoriją į administracinius vienetus siekiama sukurti reikiamas prielaidas optimaliai organizuoti valdymą, geriau aptarnauti gyventojus ir tenkinti jų administracinius poreikius. Nepaskyrus Kalvarijos savivaldybės administracijos direktoriaus, nėra tenkinami vietos savivaldos tikslai ir neužtikrinamas tinkamas savivaldybės gyventojų poreikių administravimas. Tiesioginio valdymo įvedimas Kalvarijos savivaldybės teritorijoje, be įprastų Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme nustatytų funkcijų, užtikrins ir legitimų, teisiškai pagrįstą ir efektyvų savivaldybės vykdomosioms institucijoms priskirtų funkcijų vykdymą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jų rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Laikinais įvedus tiesioginį valdymą Kalvarijos savivaldybės teritorijoje būtų ribojama Konstitucinė savivaldos teisė, tačiau (kaip minėta aukščiau), tai yra būtina siekiant konstituciškai ir įstatymiškai iškeltų tikslų – užtikrinti savivaldybės gyventojų poreikių administravimą. Kaip

minėta, nepaskyrus Kalvarijos savivaldybės administracijos direktoriaus, nėra tenkinami vietos savivaldos tikslai ir neužtikrinamas tinkamas savivaldybės gyventojų poreikių administravimas. Tiesioginio valdymo įvedimas Kalvarijos savivaldybės teritorijoje, be įprastų Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme nustatytų funkcijų, užtikrins ir legitimų, teisiškai pagrįstą ir efektyvų savivaldybės vykdomosioms institucijoms priskirtų funkcijų vykdymą.

6. Kokią įtaką priimtas teisės aktas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas Seimo nutarimas neturės įtakos korupcijai ir kriminogeninei situacijai.

7. Kaip teisės akto įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimtas Seimo nutarimas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jų plėtrai.

8. Ar teisės akto projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Teisės akto įtraukimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Įgyvendinant Seimo nutarimą įstatymų keisti nereikės.

10. Ar projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Naujų sąvokų neįvedama.

11. Ar projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu projektui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Seimo nutarimą Lietuvos Respublikos Vyriausybė turės priimti įgyvendinamuosius teisės aktus – paskirti Vyriausybės įgaliotinį ir jo pavaduotoją, nustatyti jiems darbo užmokestį.

Prireikus Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir (ar) Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotinis Kalvarijos savivaldybės teritorijoje turės priimti ir kitus reikalingus su tinkamu laikino tiesioginio valdymo Kalvarijos savivaldybės teritorijoje užtikrinimu susijusius organizacinius ir kitus teisės aktus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks Nutarimui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Tiesioginio valdymo savivaldybės teritorijoje įstatymo 5 straipsnyje numatyta, kad iki tiesioginio valdymo savivaldybės teritorijoje įvedimo patvirtintas savivaldybės biudžetas vykdomas nustatyta tvarka. Vyriausybės įgaliotinis prireikus gali keisti savivaldybės biudžetą.

Tiesioginio valdymo savivaldybės teritorijoje įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad Vyriausybės įgaliotinis ir Vyriausybės įgaliotinio pavaduotojas (pavaduotojai) yra Vyriausybės skiriami politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojai. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 1 priedu, Vyriausybės įgaliotinio pareigybė priklauso 4 tarnautojų grupei, o Vyriausybės įgaliotinio pavaduotojas – 5 grupei. Atsižvelgiant į tai, Vyriausybės įgaliotinio darbo užmokestis sudarytų 3221,8 Eur – 3439 Eur per mėnesį, o Vyriausybės įgaliotinio pavaduotojo 2081,5 – 3348,5 Eur per mėnesį.

14. Projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Vyriausybės atstovo Kauno ir Marijampolės apskrityse vertinimu Kalvarijos savivaldybėje atsirado Lietuvos Respublikos laikino tiesioginio valdymo savivaldybės teritorijoje įstatymo 2 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodytos aplinkybės.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Projektui įtraukti į kompiuterinę sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: „tiesioginis valdymas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
